КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис Ґенерального Ґубернаторства

Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
des General-Gouvernements

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ

Адреса Редакції і Адміністрації: Krakauer Nachrichten, Krakau, Karmeliterstr. 34. II.

ТЕЛЕФОНИ:
Дирекція 137-42
Адміністрація 230-39
Редакція 230-39
Друкарня 102-79

Відділи: Ярослав, Головна 19, Холм, — Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . зол. 2.50

Ч. 5. Краків, 21. січня 1940. Рік I.

За оздоровлення і швидку розбудову господарського життя.

По швидкому і ганебному розвалі Польщі, яка хотіла знищити всякими засобами український нарід, настали нарешті й для нашого народу в Ґенерал-Ґубернаторстві корисні умовини розвитку на всіх ділянках нашого національного життя. Тепер від нас самих залежить чи швидко відбудуємо своєю невсипущою працею не лише все втрачене й забране від нас за 20 років страшного польського гнету, але й чи створимо трівкі й міцні підвалини під розвиток нашого національного життя.

Без розбудови сильного господарсько - економічного життя не можливий правильний розвиток життя українського народу в Ґенерал - Ґубернаторстві. Тому з радістю слід привитати велитенські зусилля провідників нашого господарсько-кооперативного і промислово - торговельного життя у справі якнайкращої розбудови густої мережі кооперативів усяких видів, промислових, фінансових і торговельних підприємств з єдиною метою допомогти українському селянинові й робітникові створити нові та розбудувати дотеперішні варстати праці, зокрема сільські господарства.

Одначе передумовиною оздоровлення **і швидкої** розбудови нашого господарського життя є передовсім сильне довіря **до своїх провідників та наладнання здорового кредиту, без якого неможлива ні розбудова ні розвиток кооператив та фінансових і промислових підприємств.**

На щастя створення нового Емісійного Банку з осідком у Кракові для Ґенерал-Ґубернаторства та розумна валютова політика німецької влади уможливлює не лише наладнання здорового кредиту для населення, але й розбудову наших кредитово-фінансових кооператив „Українбанків". — Завданям нового Емісійного Банку оздоровити валютове положення в Ґенерал-Ґубернаторстві, де маємо в обізі велитенську кількість польських золотових банкнотів, але не маємо тепер добре зорґанізованого й наладнаного кредитового апарату, що розділював би гроші всім тим, які їх потребують. Одже Емісійний Банк дбатиме передовсім про стабілізацію валюти: польського золотого, що її зрештою вже перевела німецька влада у відношенні 2:1 (2 зол. за одну німецьку марку). Ось так німецька влада врятувала не лише золотого перед його девалюацією, перед обезціненням його вартости, але також запевнила його стабілізацію, про яку дбатиме від тепер Емісійний Банк у Кракові під контролею представника німецької влади. І так Емісійний Банк у Кракові, що повстав на основі розпорядку Ґенерал-Ґубернатора з 15. грудня 1939 р., обовязаний заступити знищені, заплямлені та ушкоджені банкноти новими. За ушкоджені білети Банк виплачує відшкодування, якщо власник предложить більшу частину ніж половину білету, або докаже, що решта білету, з якого предкладає лише половину, або меншу частину, є знищена. Банк має теж право випускати нові золотові банкноти, що будуть єдиним необмеженим законним платничим засобом у Ґенерал-Ґубернаторстві.

Дбаючи про збереження покупної вартости золотого, про його стабілізацію, Емісійний Банк переведе з весною конверсію дотеперішних золотих банкнотів на нові золоті банкноти, щоб унеможливити всяким спекулянтам в їхніх спробах перешкодити в наладнанні здорового фінансово-кредитового життя в Ґенерал-Ґубернаторстві. З цією теж метою появився розпорядок Ґенерал-Ґубернатора з 10. січня ц. р. про зложення до депозиту банкнотів Польського Банку на 500 і 100 зол., що його основно реферуємо на іншому місці цього ж числа. Кожний, хто його прочитає уважно — переконається, що ніхто не матиме найменшої втрати, якщо зложить до депозиту 500 і 100 золотові банкноти. Навпаки, кожний дістане повну рівновартість за зложені до депозиту 500 і 100 зол. білети. Всякі поголоски, що їх розсівають спекулянти, мовляв задумана з весною конверсія золотого принесе втрати, є зовсім фальшива. І тому кожний повинен виконати свій обовязок і зложити до депозиту 500 і 100 зол. білети, бо не матиме ніякої втрати. Навпаки, довіря до розумної валютової політики німецької влади та Емісійного Банку, що зорґанізують нарешті кредит, буде тією найтрівкішою підвалиною, на якій відбудуємо і розбудуємо своє національне господарське життя.

АВДІЄНЦІЯ В ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРА Д-РА ФРАНКА.

В четвер 18. ц. м. Ґенерал-Ґубернатор мін. д-р Франк приняв новопризначеного президента Емісійного Банку проф. д-ра Млинарського та його заступника дир. Єнджейовського. Обох членів управи Банку представив Ґенерал-Ґубернаторові член управи Німецької Кредитової Каси д-р Перш, який є одночасно дириґентом Емісійного Банку, себто представником німецької влади в управі Банку, у присутності керманича господарського виділу в уряді Ґенерал-Ґубернатора тайного радника Цетше. Ґенерал-Ґубернатор привитав президента Банку та його заступника і висловив надію, що вони доложать усіх зусиль та оправдають довіря і виконають доручене їм завдання. Це вперше покликую — заявив мін. д-р Франк — на такі високі становища представників польського народу. З цього видно, з яким довірям ставлюся не лише до вас, але й до польського працюючого народу, що вперше дістає нагоду співпраці на такому важному відтинку господарської політики Ґенерал-Ґубернаторства, яким є створення нової валюти та формування кредитової господарки. Одночасно мін. д-р Франк вручив президентові Банку та його заступникові номінаційні грамоти й побажав їм успіхів. Далі мін. д-р Франк потвердив оголошену у пресі заяву президента Банку про валютове положення золотого, про перехідне зложення до депозиту банкнотів Банку Польського на 500 і 100 зол. Зложення до депозиту уможливить заступити банкноти Польського Банку новими банкнотами Емісійного Банку. Ніхто при цьому зложенні до депозиту не матиме шкоди й побоювання у цій справі неоправдані. Поголоски про якусь девалюацію, себто обезцінення гроша, про реляцію себто нове відношення між золотим та маркою і про дальше заблокування конт зовсім фальшиві. Конверсія буде переведена з весною в такій формі, що не принесе нікому ніякої шкоди.

Одночасно мін. д-р Франк запевнив, що зробить усе, щоб підтримати зусилля президента Банку у справі вдержання покупної сили золотого.

БОРОТЬБА З ПІДВИШКОЮ ЦІН.

Устійнення сили купна є устійненням цін, що в останніх часах пішли значно вгору. Цей розвиток не може йти далі, бо є неоправданий ні валютовими ні господарськими умовинами. Я рішений — заявив вкінці мін. д-р Франк — виступити проти цієї акції всіми засобами моєї влади.

Новопризначений през. **Млинарський** подякував за довіря і запевнив, що подбає оправдати його та виконати доручене Емісійному Банкові завдання.

Ще про нашу гідність

В попередньому числі „Краківських Вістей" (ч. 4) у статейці п. н. „За нашу гідність" порушено незвичайно важну й актуальну, та неменше делікатну справу, а саме справу національної гідности. Одначе це питання національної гідности порушено в такій формі, що воно потребує, може не так пояснення, як радше доповнення, що й постараємося ось тут й зробити.

Автор статейки п. Ярославич згадуючи на вступі про національну гідність, про яку, як каже, важко писати, в дальшому пише буквально таке:

„Велика кількість нашого громадянства, зокрема молоді, що повинна ще багато вчитись, яку слід би ще далі виховувати і вводити в життя згідно з релігійною та національною етикою — опинилася без фахових і станових зайнять, а то й у зовсім змінених життєвих умовинах. Дошкульна гострота зими ще і побільшує цю невідрадну дійсність.

Це все примушує нас звертати ще більшу увагу на те, що діється довкола нас самих і серед нас. Мусимо мати на тямці нашу національну гідність, щоб не впадати на дусі, ні не скочуватись униз, а навпаки гартувати духа у вірі в надійну майбутність.

Бо це ж національний злочин, сьогодні в такий час, вносити в наше життя давні свої кваси, свари, або шукати забуття у чарці, чи серед гри у карти... Це ж не лише страта часу і гроша, тоді як чимало інших не має на прожиток, але й легкодушність, якщо не злочин."

Ми навмисне напровадили майже більшу частину статейки, щоб тим краще зрозуміти необхідність її доповнення.

Як бачимо п. Ярославич звернувся „зокрема" до молоді, порушив питання лише національної гідности, якої нарушення бачить лише у внутрішніх „квасах", „сварах", або у „забуттю у чарці", чи „в грі в карти", яка, так моглоб виглядати, приносить шкоду лише у формі „страти часу і гроша".

Не будемо тут зупинятись над понятям національної гідности, але не тому, що про неї „важко писати". Щоби відповісти на питання, що таке національна гідність, треба б у першу чергу зупинитись над питанням, що таке нація, та що таке характер і мораль національної спільноти. Кожний зрозуміє, що над такими питаннями не можна вичерпуюче зупинятись в часописній статті.

А тих, які цікавляться цими питаннями відсилаємо до відповідної літератури, яка є пребагата в тій матерії.

Всеж таки й без відповіди на ті питання, ми можемо тут вже лише ствердити, що як характер і мораль національної спільноти, також само й національна гідність, виявляється все і всюди через особисту гідність і достоїнство того чи іншого члена,чи гурту членів національної спільноти. Гідна і достойна особиста постава члена національної спільноти, одностайний гідний і достойний виступ того чи іншого гурту, чи всіх гуртів членів національної спільноти свідчить про національну гідність і зрілість, а в дійсности про почуття національної гідности.

Яке є відношення між особистою і національною гідністю, а властиво як вони повстають, над цим тут зупинятись не будемо, бо не пишемо ні психольогічної, ні соціольогічної розвідки. Одне лише мусимо тут підчеркнути, а саме, що ці обидві гідности, себто особиста і національна, є зі собою тісно повязані, одна від одної узалежнена й одна без одної не існують!

Ця особиста, а тим самим і національна гідність і достоїнство, вимагає не лише того, щоб у наше життя не вносити квасів і сварів, давніх чи сьогоднішніх, це байдуже, не лише того, щоб не розпиватися і не грати в карти, чи взагалі не справляти гульні тоді, коли до цього є найменше відповідна пора, і не лише тому, що все це приносить втрату часу і гроша, але ця гідність і достоїнство вимагає також, і то в першу чергу, особистої гідности і достоїнства у виступах на зовні чи одиничних чи збірних, у виступах перед чужинцями, перед чужими чинниками, байдуже де, коли і в яких справах.

Національна гідність і достоїнство, які так тісно звязані з особистими, вимагають, щоб усі справи, всі питання, які навіть випливають з особистих амбіцій та гру сил, одиничних чи збірних, полагоджувати у себе внутрі, власними силами, власними засобами, якщо вони є, а не йти шукати їх назовні, якщо цих сил і засобів нема і таким чином підсилювати свою неміч, а може й нікчемність. Бо це вже ні гідно, ні достойно. Це вже не легкодушність, це вже така недуга, яку треба чимскоріше і радикально лікувати.

Ці моменти треба нам ясно собі освідомити і то під сучасну пору більше як колинебудь інде.

Бож дійсно, гляньмо кругом себе. Пригляньмося уважно тому всьому, що кругом нас діється. А тоді побачимо, що не „молодь яка повиннаб ще багато вчитись, яку слід би ще далі виховувати і вводити в життя згідно з релігійною та національною етикою", яка „опинилися без фахових і станових зайнять", але також старші, вже вивчені і введені в життя, які навіть проповідують релігійну і національну етику, але, на жаль самі її непридержуються, люди сідоглаві, з фаховою і становою високою освітою і без неї, люди з історичними вже іменами, люди з суспільно-політичним стажем, і такі самі люди, не лише вносять в наше життя давні кваси і свари, але творять нові кваси і свари і викликують просто публичні бешкети, які затроюють наше суспільно-громадянське зорганізоване життя і понижують національну гідність і достоїнство, не говорячи вже про власну особисту гідність і достоїнство.

Коли доповняючи завваги п. Ярославича звертаємо увагу на старших, а навіть вже цілком старих, то тим ми не хочемо брати в оборону цієї молоді, яка на такі завваги також заслуговує. Але ми хочемо остерегти перед цими помилками, які сталися в недавньому минулому, коли всю молодь в чамбул бралося під обстріл, а боротьбу ідейної молоді зводилося до боротьби за... посади, тоді, як дійсних виновників, якщо не ґльорифікувалося, то в найкращому випадку оборонялося, чи залишалося у спокою.

Всі ми мусимо собі освідомити помилки й хиби (хто з нас їх не мав і не має?!) одної частини молоді і шкідливість поведінки другої частини молоді. Хиби й помилки одних треба направляти а шкідливість других всіма засобами і радикально усувати. Але не можемо зпоза дерев не бачити ліса — як каже пословиця. Не можемо й не сміємо допускати до понижування національної гідности й достоїнства старими, які й до сьогодні не можуть жити без варягів.

І в тому саме й ціла трудність наложення відповідальности за „низи", про яку пише п. Ярославич.

Щоби відповідати за низи, треба на ці „низи" мати вплив та їх провадити. Щоби „низи" провадити, треба мати санкції послуху. Під сучасну пору такими санкціями, є виключно моральні санкції. Іншими словами треба мати моральний кредит у „низів". Але знову моральний кредит не може бути признаний людям, які не можуть, чи не вміють берегти особистої і національної гідности й достоїнства.

Висновок: упорядкувати якнайшвидше відносини на „верхах", себто між старшими, щоб можна йти на „низи", себто між молодих. Іншого виходу нема, якщо дійсно хочемо порядку і бути відповідальним за те, що діється.

О. Михайлович

Теперішний стан і вимоги нашого господарського життя

На основі договору між Великою Німеччиною та СССР у справі розмежування кордонів у межах Ґенерал-Ґубернаторства живе 850.000 українського населення на просторі 15.000 кв. км.

Ця територія складається з двох більших суцільних просторів, які сильно ріжняться між собою. І так Лемківщина — це підгірський і гірський терен з перевагою ліса й полонин; Холмщина і Надсяншина — це рівнина, з перевагою ріллі, сіножатей і пасовиськ.

Відповідно до цих прикмет Лемківщина має тільки слабо розвинене хліборобство (жито, овес і бульба), зате краще розвинену годівлю худоби, деревний і домашній промисл. На Лемківщині є великі можливости розбудови раціональної годівлі худоби, молочної господарки, бджільництва, лісної господарки, лісного та домашнього промислу. Крім того з огляду на численні живці (Іванич, Риманів, Криниця, Мушина, Жеґестів, Висова та інші) можна широко розбудувати збут господарських продуктів і домашніх виробів з ріжних ділянок народнього хатнього промислу.

Зате доли, головно найбільш урожайна Холмщина, з перевагою ріллі, сіножатей і пасовиськ, мають найкращі передумови для розбудови хліборобської продукції на всіх ділянках, як теж хліборобського промислу.

Під оглядом промислового розвитку землі з українським населенням залишилися далеко позаду, зі своєю перевагою хліборобського стану (80%). Основна причина цього стану не факт, що ця територія є під господарським оглядом перенаселена, з дуже некорисним розподілом землі та з дуже скромним капіталом.

Густота хліборобського населення у нас дуже велика. На 100 гектарів землі, придатної до хліборобської управи припадає 80—100 осіб, які живуть з хліборобства, себто панує перенаселення. Лише Холмщина має кращі умовини під цим оглядом.

Внаслідок хліборобського перенаселення, роздрібнення землі, браку готівки та особливо несправедливої господарської політики б. польського уряду, господарка на цих землях не могла правильно розвиватися.

Треба мати на увазі, що саме ці землі з українським населенням, які належать тепер до Великої Німеччини, найбільше потерпіли від польської неволі взагалі, а під господарським оглядом зокрема. На Холмщині та Лемківщині польська влада заборонила та розвязала всі українські орґанізації. На їх місце outворено польські орґанізації, ворожі українському населенню, з метою ще більшого визиску та польонізації.

Одначе завдяки німецькій перемозі українське населення цих земель має тепер змогу розбудовувати всебічно своє національно-господарське життя.

Внаслідок змін господарських обставин, як теж господарської будови, повстали передумови розвитку земель, заселених українцями. Це буде можливе, коли з огляду на справедливу й плянову господарську політику Великої Німеччини, повстане українська господарська орґаніза-

ція у формі, що найбільше відповідає прикметам українського народу, яка пережила твердий іспит у найважчих умовинах.

Всі господарські організації, а саме „Сільський Господар" і кооперативи усіх видів, мусять бути підпорядковані одному центральному українському господарському проводові, щоб забезпечити одностайну й плянову керму. Цей провід буде репрезентувати й заступати українське господарське життя перед німецькою владою.

Нормальний розвиток хліборобської продукції був неможливий під польським пануванням. З одного боку польська влада зовсім здушувала всяку приватну ініціятиву українського населення до самоорганізації, з другого боку примінювала поліційні методи навіть у господарстві. І так лише польські селяни могли управляти цукровий буряк, бо українські селяни не могли добитись договору з цукроварнями на доставу цукрових буряків. Тютюневий монополь обмежував, навіть з очевидною шкодою для кращих родів тютюну, управу тютюну на найбільш урожайних українських землях.

Польські Хліборобські Палати, самоуправні органи як теж польські організації давали першенство під кожним оглядом польським кольоністам та вживали до польської хліборобської праці виключно польських інструкторів, чужих українському селові. Згадані методи мали такий наслідок, що з природи урожайні українські землі видавали землеплоди в дуже малій кількости.

На щастя теперішні змінені обставини видвигають на перше місце потребу розбудови хліборобської продукції та вимагають негайної плянової акції. Ця розбудова буде передумовою розвитку кооперації та виживлення краю.

Для піднесення господарської культури та для вишколу фахових сил необхідно заложити покищо бодай дві українські господарські школи, одну середню кооперативну школу та одну технічну молочарську школу. Всі праці, звязані з розбудовою господарської організації та продукції треба вести в тісному порозумінні з кооперацією.

СТАН КООПЕРАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ.

В сучасних умовинах кооперація стоїть перед великими завданнями. В першу чергу завданням кооперації піднести матеріяльне положення своїх членів через розбудову закупу необхідних для села продуктів й збуту сільсько-господарських продуктів, та наладнання продукції (прим. молочарень) і взагалі плянове управління товарового обороту. Крім цього кооперація має допомогти у виживленні бідних підгірських і гірських наших сіл, містечок і міст.

З огляду на те слід якнайскоріше позакладати кооперативи в усіх наших селах і взагалі наладнати правильне ділання кооперативного апарату. Тимчасом теперішній стан кооперації на землях з українським населенням у Генерал-Губернаторстві зовсім незадовільний. Українські кооперативи, що повстали зі здорової ініціятиви села та під проводом українського кооперативного центру виявили гарний розвиток. Коли в 1934 р. підпорядковано польським централям, від того часу були засуджені на повільну смерть. Ці кооперативи, відірвані від організаційної едности, потерпіли теж сильно підчас воєнних подій. В останіх часах вони відновили вже свою діяльність.

На Холмщині й Лемківщині кипить жвава організаційна праця завдяки великій готовости та зрозумінню нашого населення, постають щораз то нові кооперативи для закупу і збуту.

Для переведення плянової акції необхідно дотеперішні українські кооперативи змінити, а де їх нема, заложити нові. Всі українські кооперативи треба зорганізувати в одній українській централі. Нечинні та нежиттєздатні кооперативи треба зліквідувати. Для переведення реорганізації треба, щоб при філіях усіх польських централь, що ділали на українських землях, були представники української кооперації, які боронили-б інтереси нашого села і селянина.

Для правильної та доцільної діяльности кооперативного апарату, повстали три окружні централі, а саме в Сяноці, в Ярославі і в Холмі. Крім того створено 13 повітових складниць.

Діяльність цих складниць буде наставлена в першу чергу на збут хліборобських продуктів і на засоблення краю всіми потрібними товарами і приладдям.

М. Л.

ПРИЇЗД МІНІСТРА ФІНАНСІВ НІМЕЧЧИНИ ДО КРАКОВА.

Міністр фінансів Німеччини ґр. Шверін-Кросіґк приїзджає в понеділок 22. січня ц. р. до Кракова. Міністр фінансів ґр. Шверін Кросіґк працював уже від 1920 р. у міністерстві фінансів; від 1924 р. став міністеріяльним радником, у 1925 р. ґенеральним буджетовим референтом. Від 1932 р. став міністром фінансів і перебуває досі на цьому становищі. По приході до влади націонал-соціялістичного уряду мін. Шверін-Кросіґк розвязав великі фінансово-політичні завдання, що їх висунув уряд.

Веселіше стало жити

У Риманівській окрузі, де недавно ще ґерцювали ляцькі посіпаки та безпощадно здавлювали всі спроби піднесення господарського розвитку й культурно-освітної віднови нашого життя, сьогодні повіяло новим, рідним духом. Безповоротно пропали ляхи-учителі з наших сіл і разом з ними дикунські старання затуманювати наші діти дивацькими букварями. Їх місце заняли українські учителі, наші брати по крови й кости.

Шкільна дітвора хмарою горнеться під рідні крила, позашкільна молодь сходиться на вечірні курси й залюбки прислухається викладам дбайливих учителів-братів про рідне минуле, вчиться співати свої народні пісні, з охотою прикладається до навчання німецької мови. Майже в кожнім селі нашої округи є такі вечірні курси, на яких і старші господарі черпають багато корисного знання.

Молодь з бадьорим темпом підготовляє аматорські вистави (у селі Синів, недалеко Риманова місцева молодь відограла в другий день Різдвяних Свят бездоганно драму М. Старицького п. н. „Циганка Аза", за що належиться свідомій молоді щире признання; підготовляється до вистави „Пісня Бескиду" — Шевчика й Тарновича).

Меткіші сільські хлопці беруться відчиняти в Риманові свої крамниці з різним товаром; села вкриваються сіткою рідних кооператив. Іде підготова, щоб з весною використати всі природні дари, лісові ягоди, гриби та зорґанізовано поставити торгівлю набілом, домашньою пташнею, з окрема різьбарськими виробами. — Треба знати, що в Риманівській окрузі гарно розвинена ця господарська ділянка; у Балутянці, Вільці, Волтошевій та в Мочарнім живе багато різьбарів, що один другого навчає цієї штуки.

Усе було б гаразд і люди палкіше бралися би до швидкої відбудови віками занедбаного, якщо й опіка в місті була би своя. Конечно повинна приїхати на постійний побут наша поліція та не тільки в самому Риманові, але й в поблизьких селах і містечках (у Яслиськах, Буківську, Заришні, Іваничі), щоб забезпечити права належні від віків автохтонам цих земель.

Були на жаль такі випадки, пр. у Буківську, що польські поліцаї розганяли наших крамарів, відбирали їм безпідставно увесь товар, а потім цей товар відпродували своїм „побратимам по крові". А це повинно раз на завжди пропасти, і ніколи на нашій землі не повторюватися.

Риманівська округа багата в різні мінеральні джерела, поклади чорного вугля, земного воску, залізної руди та земної ропи. При дбайливій опіці та вмілому використанні, вона стане самоцвітом у вінку наших Бескидських земель.

І тому ми, вірні сини наших предків, що своєю кровю й потом зберегли для нас і передали нам до дальшого піклування цю матір-земленьку, не залишимо її, бо тут наш світ і наше вікування.

Володавщина відроджується

Володава — це повітове місто над Бугом. Ще кілька місяців тому було містом, де майже не було чути української мови, де не було майже найменших проявів українського життя. А тепер Володава відроджується. Вже появляються вивіски в українській мові, а саме „Повітового Союзу Кооператив" (зорґанізованого 19 листопада 1939 р.), кооперативної крамниці, Українського Повітового Комітету, української ґімназії, українського інтернату. А села на Володавщині направду прокидаються зі сну — відроджуються. Населення перебирає давні церкви, що їх поляки замінили на костели та „косцюлки", засновує українські школи та відновлює культурно-освітню працю.

В Комітетах та кооперації працюють люди, відповідні на свої становища. Не зважаючи на інтриґи, доноси, наклепи та погрози ляхів, наші працюють з завзяттям та вірою у повне відродження Володавщини.

З кожним днем зростає сильніше українське життє. По довголітній польонізації, по довголітнім терорі, Володава скоро відроджується. У Володаві та по деяких селах вже відправляються панахиди за наших героїв. До церков вже ходять і ті обманені, засліплені наші брати, які перейшли на католицизм. Вони виховані у національно чужій школі не знають української мови, але своїх дітей посилають вже до української школи. Тому щораз міцніше та веселіше гомонить українське слово та українська народня пісня. Вправді маємо ще багато перепон... Недобитки Польщі тут і там погрожують, орґанізують бандитські напади на передових людей наших сіл, але ці спроби безпощадно усуває влада. Найбільше відчуває Володавщина недостачу української поліції, що знала б українське село та зрозуміла б його потреби. Одначе віримо, що і в нашому повіті вона буде, а тоді й ще лекше прийдеться працювати у наших селах, а з авантурничими спробами ляхів скінчиться так, як і з їхньою державою.

За нашу господарську самовистарчальність

II.

В попередній статті подали ми, як німецький нарід під проводом Адольфа Гітлера перевів у себе господарську самовистарчальність та яка ріжниця між промисловою та незорганізованою працею. Найкраще нам зілюструють це числа.

На українських землях у хліборобстві працює коло 88 відсотків усього населення, тоді коли в Німеччині 21%, у Данії 31%, в Чехії 34%, в Англії тільки 5%. Отже коли в Німеччині живе з промислу, торговлі та ремесла до 70%, в Данії 60%, а в Англії аж коло 90%, то в нас ледви коло 10%. Населення Німеччини та інших промислових країв добре заробляє і може платити добрі ціни хліборобам за плоди їхньої праці. Дрібні господарства ведуть там поплатнішу годівельну господарку, а селянин промислових країв заробляє денно бодай 5 разів більше від нашого. Така на широку міру ведена годівельна господарка можлива тільки у краю, де сильно розвинений промисл.

Тимчасом у нас аж 88 осіб на кожних 100 живе з хліборобства, і „заробляє" денно пересічно по 1 зл., або й ще менше, себто примирає з голоду. Тому треба якнайшвидше велику частину українського населення перекинути з роздріблених карловатих господарств до ремесла, промислу й торговлі. Треба нам за прикладом німецького народу розбудовати народню господарку у напрямі самовистарчальности.

Щоби створити власний промисл — на це потрібні гроші. Як їх зібрати серед народу, що заробляє так мало? Якщо добре передумаємо цілу справу, вихід таки найдеться.

Ось наші кооператори обчислили були, що пересічно один українець прокурює річно на 20 зл., а пропиває на 40 зл. На теренах Ґенералгубернаторства, замешкалих українцями, витрачуємо річно 21 міліонів зл. на тютюнь і алькоголь. За цю суму можна побудувати кількадесять ріжних фабрик або кілька тисяч реміснічих варстатів чи торговельних станиць. Кожна наша кооператива, що торгує тютюном і папіросками, продає їх річно пересічно на 10.000 зл. За ці гроші можна би сміло пустити в рух одну фабричку чи промисловий варстат, як пекарню, цегольню, вапнярню, млин і т. д. у кожному нашому селі та містечку.

Перебудову нашого господарського життя треба починати від таких діланок, що їх можна творити з невеликим вкладом гроша, а зате з великим вкладом праці рук, яких так багато у нас марнується.

Ось у кожному нашому селі чи містечку щороку добудовується. Ставляють хати й будинки з купованого, чужого будівельного матеріялу, бо українських складів дерева, тартаків, цеголень чи дахівкарень досі не було в нас майже зовсім. Отже чужинці заробляли від нас великі гроші на будівельних матеріялах. А тимчасом у кожному нашому повіті чи більшому селі можна побудувати власну цегольню чи дахівкарню, в якій кожний сам міг би працювати над виробом потрібної йому цегли чи дахівки.

Далі велитенські гроші витрачує український нарід на одяг. Кожна селянська родина видає на рік бодай 100 зл. І це найбільша діра в нашому народньому господарстві, яку треба би негайно залатати. — Наш рідний ткацький промисл можна зорґанізувати всюди невеликим вкладом гроша. Отже треба вертатися назад до наших ткацьких варштатів, що їх по наших селах закинули в останніх роках. Треба теж вишколити наших робітниць, щоб вони могли процювати на механічних варстатах. Серед змінених обставин не буде важко відбути практику в німецьких ткацьких варстатах. Сирівців у нас доволі: на клоччу, повісмах і „вонучах" досі жиди заробляли в нас велитенські суми гроша. Наша кооперація має вдячне поле зорґанізувати скуп клочча, повісма і старих ганчірок, та урухомити ткацькі варстати, в яких тисячі українських родин могли б найти працю.

Ще лекше зорґанізувати трикотарський і панчішковий домашній промисл, бо попит на светри, шалі, панчохи скарбо попит на светри, шалі, панчохи, скарпитки, рукавички тепер неімовірно великий. Треба тільки відповідно наладнати закупно механічних варстатів через нашу кооперацію, а в кожній місцевости кілька наших родин матиме працю і гарний заробіток.

Як хліборобський нарід повинні ми подбати, щоб у наших руках були млини, пекарні, молочарні, бриндзарні, гарбарні, та всякі інші перерібні хліборобських продуктів. Далі мусимо взяти в руки весь лісовий промисл, як також завести зразкову годівельну господарку. Треба зорґанізувати наш домашний промисл, щоб за вироби з древа, полотна, вишивки та інші речі, що їх виробляють наші люди, одержували ми добру ціну.

З хвилиною, коли повтікали з наших сіл і міст жидівські „пявки", що сотками літ багатіли працею нашого народу, мусимо всіми силами розбудовати наше ремесло, промисл і торговлю.

Треба нашу здібну молодь посилати до ремісничих, промислових і торговельних шкіл, на практику чи на працю до ріжних німецьких фабрик, щоб навчитись там фахово працювати — могла, вернувши до рідних околиць, бути піонірами рідного промислу.

Коли наші господарські орґанізації, кооперативи та всі меткі одиниці візьмуться до жвавої праці за перебудову нашого господарства в напрямі самовистарчальности, за розбудову рідного ремесла, промислу й торговлі, тоді щойно збагатимо наш нарід. Тоді й наше переселене та безробітне село матиме працю й багатітиме, бо буде кому купувати плоди його землі і платити добрі ціни. Самозрозуміле, що мусимо піддержувати солідарно всі наші молоді промислові й торговельні станиці, бо тільки здійснюючи гасло „свій до свого по своє' — найкраще пособляємо розбудову рідного промислу й торговлі.

Памятаємо, що настане в нас рівновага між хліборобством, промислом і торговлею, коли всі ці ділянки будуть в наших руках — щойно тоді станемо господарсько самовистарчальним народом.

Ю. Радієвич.

За сильну орґанізацію українського купецтва

Заходом Торговельної Секції при Українському Комітеті у Кракові, відбулася 16 ц. м. анкета у справі орґанізації нашого купецтва. Анкету відкрив секретар Комітету (з доручення голови, який не мав змоги прийти) і передав слово представникові господарської референтури, який зясував ціль та програму анкети: Отже йде про те, щоб українське купецтво зорґанізовано приготовилось до плянової праці серед змінених умовин. Дальші прелеґенти розвинули подрібно думки предсідника анкети. І так орґанізаційний референт Секції у довшому рефераті обговорив необхідність орґанізаційного вияву в господарській ділянці. У межах Ґенерал-Ґубернаторства маємо чимало добре кваліфікованих сил з ріжних ділянок господарського життя. Тому треба їх використати як найдоцільніше, а це можливе лише в орґанізаційних рамцях. Професійна орґанізація необхідна також і з огляду на недалеке правне упрявильнення господарського життя. Завдання орґанізації дати працю, змогу фахового вишколу, оборону станових інтересів, створити осередок закупи і збуту, наладнати кредит та інформацію.

Торговельний референт Секції зясував теперішний стан краєвого ринку і можливости засоблення крамниць у товар. Під цю пору торгівля прибрала форму товарообміну; — фабричних продуктів важко дістати тоді коли одночасно не збувається хліборобських продуктів. Це вимагає орґанізації окремих закупових і збутових централь. Якщо їх самі не створимо, вони повстануть без нашої участи. Влада числиться лише зі сильною орґанізацією і тому мусимо мати її. Далі торговельний референт та предсідник анкети обговорили справу комісарських управ колишніх жидівських підприємств.

Опісля орґанізатор Секції відчитав проект правильника праці Секції, що його зрештою прийдеться ще мабуть змінити, пристосовуючи його до правних норм та розпорядків. У кожному випадку Секція буде побудована на авторитарному принципі, подібно як і купецькі гнізда на провінції, що стоятимуть в інформативному звязку зі Секцією.

В останній частині анкети забирали голос представники з поодиноких місцевостей, які зясували стан української торговлі на місцях та висловлювали ріжні побажання. З голосів промовців виходить, що український елемент використовує теперішній процес віджидівлення торговлі і промислу та запопадливо здобуває нові варстати праці. Загартовані під твердим польським ярмом, наші купці не зражуються труднощами, що їх насуває торговля під теперішню пору, не спиняються і перед колодами, що їх кидають під ноги недобитки б. польської бюрократії.

Анкета закінчилася промовою секретаря Комітету та кінцевими заввагами орґанізатора Секції.

Анґлійська фабрика пороху пішла у воздух

З Льондону повідомляють, що 18. ц. м. в північній дільниці Льондону, Велтгем Ейбі трапився жихливий вибух у фабриці пороху. Підчас вибуху згинуло 5 осіб, коло 50 було ранених. Як виявилося по двох перших вибухах дійшло до третього з такою велитенською силою, що у промірі коло 20 миль розлетілися відломки стріляні і фабричних мурів. Негайно по вибухах завважили над фабричними будинками велитенський стовп вогня і клуби густого чорного диму. Про незвичайну силу вибуху може свідчити факт, що ряд сусідбудинків і складів дуже поважно ушкоджений. Також знищений підміський дворець залізниці Льондон — Нортґерн Рейлвей, 6 км. від місця катастрофи. Далі поважно ушкоджена церква цієї дільниці. Не тільки фабричні терени, але цілу дільницю замкнули сильні кордони поліції, щоби здержати натиск юрби. Міністерство засоблення подало до відома, що влада веде слідство, щоб устійнити причини катастрофи.

З Амстердаму повідомляють, що 18. ц. м. в год. 10.45 трапилися майже одночасно два випадки вибухів у північній дільниці Льондону. Вибухи були такі сильні, що майже у всіх домах повилітали шиби з вікон. У кількох хвилинах густі клуби диму покрили цілу околицю. Вилетіло багато вікон, багато домів поважно знищених. Незвичайно сильний натиск воздуха відчули на значному просторі. Досі нема подробиць про катастрофу. Безпосередньо по вибухах заалярмували поготівля пожежних сторожей і лікарські амбулянси. Про жертви в людях досі нема ближчих вісток. Вибухи чути було у промірі 30 км.

—o—

Відповідальність за війну спадає на Францію

З документів, що їх оголосило міністерство закордонних справ виходить ясно, що французький уряд був схильний змінити свою східню політику згідно з духом договору в Мінхені. Тоді то французький уряд дав до зрозуміння Німеччині, що Франція не буде ставила їй перешкод у середущій і східній Европі. Коли-ж з початком березня 1939 р. Анґлія повела політику окруження проти Німеччини і втягнула Францію до своєї політики, тоді відповідальні французькі керманичі змінили свій курс. Уця зміна французької політики виявилась підписанні „чеків та бянко" для Варшави, в оголошені односторінніх ґарантій для Румунії, Греції, в уступленні санджаку Александретти і в кількамісячних переговорах у Москві з метою претягнути її до протинімецького фронту на Сході разом з Польщею. По думці цієї політики 1 липня 1939 мін. Бонне заявив німецькому амбасадорові в Парижі в переданій йому ноті для мін. Рібентропа, що Франція рішена дотримати в цілій повноті свої зобов'язання супроти Польщі. У відповідь на це мін. Рібентроп вияснив у листі з 13 липня становище німецького уряду у справі взаємин між Німеччиною і Францією взагалі та у справі Данціґа зокрема. Одночасно мін. Рібентроп пригадав мін. Бонне, що постанов ст. 3 французько-німецького договору з 6. грудня 1938 р. не можна ніяк розтягати на польсько-французькі взаємини тому, що вони торкаються приязних взаємин Франції з Анґлією і Німеччини з Італією.

Далі мін. Рібентроп пригадав, що підчас своєї зустрічі з мін. Бонне 6. грудня 1938 р. рішено, що обі держави будуть взаїмно шанувати свої життеві інтереси як основу майбутнього розвитку. Тимчасом Франція довела до нового союзу з Польщею проти Німеччини зобовязуючись прийти Польщі з допомогою у випадку якби вона хопила за зброю щоб довести до зміни відносин у Данціґу і то у відповідь на пропозиції Вожда Німеччини мирного полагоджения спірних питань з Польщею. Тому то мін. Рібентроп відкинув цю політику французького уряду додаючи, що справа взаємин Німеччини з її східними сусідами залежить від німецької політики. Отже з цієї причини німецький уряд не може розглядати польсько-німецькі взаємини з французьким урядом і не може згодитися на те, щоб Франція впливала на наладнання усіх взаємин. Крім того мін. Рібентроп звернув мін. Бонне увагу, що якщо Польща нарушить територію Данціґу або доведе до якоїнебудь провокації — Німеччина знищить польську армію. Ось так Німеччина звернула увагу Франції ще 15. липня на можливість розбиття польської держави Таксамо мін. Рібентроп витягнув висновок з цього мін. Бонне, що Франція нападе на Німеччину, щоб підтримати Польщу, яка нарушила інтереси Німеччини.

Вкінці мін. Рібентроп звернув увагу французькому міністрові на заяву Вожда Німеччини, що війна між Німеччиною і Францією, які не мають ніяких спірних проблем у своїх життевих інтересах, була-б кісенітницею. Відповідальність за таку війну — як це підкреслив мін. Рібентроп у свому листі — і перед французьким народом і перед цілим світом стягнув би на себе французький уряд. Свій лист кінчить мін. Рібентроп висловом надії, що у справі Данціґа і Польщі переможе розум і сповниться бажання міністра закордонних справ Рібентропа, який 20 років працював над німецько-французьким порозумінням.

—o—

Чорний день Анґлії

З Амстердаму повідомляють: Хоч цензура дбайливо „прикрасила" всякі відомости про розміри знищення від вибуху у фабриці вибухових матеріялів у Льондоні, то проте на основі телеграми анґлійського бюра Райтера виходить, що розміри знищення були дійсне великанські. Поліція негайно замкнула кордоном місце катастрофи так, що до прилюдного відома дійшло тільки те, чого не далося ніяким чином укрити.

Сила вибуху, як повідомляє Райтер, була така велика, що залізні стовпи, поломані як сірники і відкинені на 500 м. У Льондоні сотки тисяч шиб побитих. Вислідом жахливого потрясення багато домів у цілій околиці поважно ушкоджених.

В дільниці Велтемс Ейббі, в якій була фабрика пороху, вибух переполох Люди втікали на вулиці, як побачили, що доми хитаються у своїх підвалинах, шиби вилітають з вікон, образи спадають зі стін. Деякі думали, що це велитенський летунський налет і бігли до протилетунських сховів. Оповідали, що чули страшний гук. Величезна чорна хмара диму залягла небо і ще пять хвилин після вибуху бачили стовпи вогня над фабрикою. Сильне тиснення повітря переветало людей на вулицях. Навіть у віддалі 10 км. від місця катастрофи були вибиті всі виставові шиби.

Не зважаючи на ці факти, які вказують на те, що розміри катастрофи були дійсно велитенські, бюро Райтера впевняє, що внаслідок вибуху було тільки 5 убитих і 30 ранених робітників.

По останнім вісткам, страшний вибух у фабриці пороху в північній дільниці Льондону, це акт саботажу.

Рівночасно наспіли вістки, що вночі з 18. на 19. ц. м. в одній з фабрик на передмістю Льондону Евфільд вибухнула пожежа. Також і в цьому випадку говорять про можливість саботажу.

—o—

Клопоти Анґлії зростаютт

Гордих і зарозумілих анґлійців починае огортати поважна жура про майбутне. Недостачі, жертви й терпіння зростають в Анґлії з силою живлової катастрофи. Навіть у своїй недавній промові анґлійський премієр Чемберлен натякнув на майбутне погіршення, яке гряде. Анґлійські опозиційні часописи гостро критикують господарську політику уряду.

На всіх ділянках життя Анґлії великі браки. Дисципліна анґлійського громадянства залишає багато до побажання. Внутрішній смертний ворог погрожує на кожному кроці та перекреслює урядові наміри.

Війна дається у знаки особливо анґлійському господарському життю та засобленню армії. Немає здисциплінованої співпраці всіх господарських сил краю. Марево інфляції нависло над Анґлією. Коли загал населення поносить великі жертви, банкірі дбають головно про те, щоб їх военні зиски не змаліли.

Вояки не поздоровляють старшин. Годі встановити дисципліну, бо в Анґлії є багато противників військовости.

Коли порівнаємо господарську та військову дисципліну Німеччини з браком такої ж дисципліни в Анґлії, зрозуміємо, чому Анґлія не може виграти теперішньої війни.

—o—

Дива природи

Перед кількома днями трапилося в італійськім місті Больонії та в його околиці незвичайне диво природи, що опісля ще раз повторилося. Хмара дрібнозернистого пороху покрила цілу околицю Больонії. Електричні проводи, покриті грубою верствою цього пороху, перестали постачати електричну енерґію. Внаслідок того Больонія потонула в темряві, без електричного світла. Ряд великих фабрик мусів здержати працю. На електричній залізниці, що лучить Фльорентію з Анконою, були великі опізнення. На підміських електричних залізницях всякий рух був здержаний. Особливо це було прикре для мешканців вищеположених дільниць Больонії, бо був здержаний доплив води.

Догадуються, що цей порох приніс вихор, який шалів над Сагарою та над цілим Середземним Морем. Порох і частини соли покрили грубою верствою ізолятори великої напруги, спричинили тим самим їх уземлення. Тепер при очищуванні ізоляторів працюють робітничі відділи.

—o—

Свято Йордану у Кракові

Свято Йордану відбулося цього року у Кракові незвичайно величаво. Соборну Службу Божу відправив в 9. год. о. ректор **Олександер Малиновський** в сослуженні о. Петра Романишина та о. Дамяна Богуна ЧСВВ. Діяконували о. Лука Микитюк і о. Степан Вапрович. Церква була переповнена вщерть так, що багато людей мусіло стояти перед церквою на сильному морозі. В год. 10.30 відбулося в церкві торжественне Водосвяття, якого довершив місцевий парох, о д-р Павло Хрущ з о. рект. О. Малиновським, о. В. Кучабським, о. Т. Горацьким, о. Яр. Княгиницьким, о. П. Романишином, о. Д. Богуном ЧСВВ, о. Л. Микитюком і о. Ст. Вапровичем. Настрій був дуже поважний.

Одночасно у таборах довершили Водосвяття о. І. Петерс, о. д-р Б. Липський, та о. І. Клюс.

—o—

Тісна співпраця Будапешту з Берліном

Мадярський премієр Телекі у своїй промові, виголошеній на конференції урядової партії заявив, що Мадярщина звязана тісною приязню з Німеччиною та Італією. Ця заява, управильнення німецько-мадярському товарообміну, і недавня стріча міністрів закордонних справ Мадярщини й Італії потверджує факт, що ніяка ворожа пропаганда не змінить приязного становища Мадярщини до оси Берлін — Рим.

Зріст німецько-мадярського товарообміну

Німецько-мадярські урядові делеґації для управильнення господарських взаємин зібралися в днях 4—16 січня ц. р. в Будапешті на своє щорічне засідання. При цій нагоді, як звичайно на початку кожного року, уложено звичайні умови та достосовано приписи, а передовсім устійнено контингенти, що будуть відтепер обовязувати.

Наради, що відбулися в приязному настрою, дозволили ствердити, що товарообмін між обома цими краями виявляє розвоеві тенденції та що війна не вплинула на них у ніякому разі. Також і попередній рік виявив, в який вдоволяючий спосіб доповнюється взаїмно господарська політика Німеччини та Мадярщини.

Америка числиться поважно з програною Англії

Міністр маринарки Злучених Держав адмірал Старк, заявив недавно ось що: „Мусимо числитися з можливістю програної Англії та Франції в европейській війні." Далі Старк заявив, що американська фльота мусить рахуватись з можливістю ворожого союзу, якщо в ході війни фльоти Англії та Франції будуть знищені.

Тонуть анґлійські кораблі

Анґлійський пароплав „Кельнроза" наїхав на міну біля західнього побережжа Англії та затонув. Вирятували залогу, що складалася з 48 осіб. Другий анґлійський пароплав „Ґрація" затонув від вибуху у хвилині виїзду з пристані на північно-західному побережжі Англії.

Правничий куток

Допомоги для інвалідів

На основі розпорядку Ґенерал-Ґубернатора з 20. грудня 1939 р. (Вістник розпорядків Ґенерал-Ґубернатора з 15. січня 1940 р. ч.1) дістають: а) **одноразову негайну допомогу інваліди** трьох останніх ґруп (з втратою заробіткової спроможности понад 75%) до 100 %), **вдови**, нездатні до заробітку, **понад 55 років і батьки** померших інвалідів у висоті місячної належитости по думці польського закону з 17. III. 1932 р. **до максимальної квоти 250 зол.**; б) від 1. грудня 1939 р. починаючи дістають допомогу у висоті 80% належитости по думці польського закону з 17. III. 1932 р., **але не менше ніж 60 зол. і не більше ніж 200 зол. — всі важко пошкоджовані** інваліди з втратою заробіткової **спроможности від 45 до 100%, вдови** по них і батьки померших інвалідів; в) **сліпі й немічні** інваліди, які потребують піклування — **дістають допомогу в повній висоті по думці польського закону з 17. III. 1932 р. належитости.**

Інвалідам у критичному положенні, які втратили заробіткову спроможність від 25 до 44%, **можуть признати одноразову допомогу.** Якщо господарські умовини такої особи не змінилися влада може признати вдруге одноразову допомогу не швидше ніж по 3-ох місяцях. Особам, які дістали допомоги в часі від 1. жовтня 1939 р., або теж зачети на свої належитости, зачислять до допомоги. Щоб дістати допомогу, треба предложити інвалідську книжечку й посвідку, що управнена особа живе. Від таких допомог не треба платити доходового податку ні вони не підпадають екзекуції, хіба за аліменти. Особи, які докажуть свою приналежність до німецького народу дістають допомоги у висоті згідно з німецьким законом про засоблення.

Військові у стані спочинку, які служили постійно в німецькій або австрійській армії в часі світової війни, дістають допомоги згідно з розпорядком з 9. грудня 1939 р. про тимчасове управильнення виплати допомог емеритам б. польської держави і польських самоуправних союзів. Якщо підчас служби, або в умовинах, відповідних цій службі, згадані військові потерпіли втрату на здоровлю, може їм влада признати дальшу квоту до висоти 50 зол.

Вдови по згаданих військових дістають допомоги на основі цього розпорядку.

Влада може кожночасно відхиляти допомоги, що їх признає згаданий розпорядок.

Висоту допомог устійнюють і доручують їхню виплату уряди Ґенерал-Ґубернатора для опіки над военними інвалідами (польські уряди емеритур) у Кракові, Варшаві, Кельцах і в Любліні.

Висоту допомоги для військових осіб німецької та австрійської армії устійнює і доручує їхню виплату лише уряд у Кракові.

Особи, які подають фальшиві дані, щоб виеднати допомоги, підлягають карі важкої вязниці, не меншій від 3-ох років. Помічникові загрожує такасама кара як винуватцеві. Провину розглядає спеціяльний суд.

—o—

500 і 100 зол. банкноти слід складати до депозиту

На основі розпорядку Ґенерал-Ґубернатора з 10. січня 1940 р. (Вістник розпорядків Ґенерал-Ґубернатора з 15. січня ц. р. ч.1) **слід зложити до депозиту білети** Польського Банку на 500 зол. з датою з 28. лютого 1929 р. і білети на 100 зол. з датами: з 28. лютого 1929 р., з 2. червня 1932 р. і з 9. листопада 1934 р. Згадані білети **слід зложити до депозитів** відповідної до свого місця замешкання Кредитової Німецької Каси (Райхс-Кредіт Кассе) у **часі від 22. до 31. січня 1940 р.** Рівновартість білетів буде винагороджена в повній висоті в речинці, що його означить окрема постанова.

У спеціяльно оправданих випадках відповідна Німецька Кредитова Каса негайно вимінює 500 і 100 зол. білети — вповні або частинно — на інші білети Польського Банку. По 31. січні 1940 р. згадані білети, що їх слід зложити до депозиту, тратять характер законного платничого засобу і від цієї хвилини ніхто не обовязаний їх приймати. Німецька Кредитова Каса має свої відділи у Кракові, Кельцах, Любліні, Новому Санчі, Пйотркові, Радомі, Ряшеві, Тарнові, Ченстохові та у Варшаві.

Крім того можна складати згадані білети на 500 і 100 зол. до депозиту в девізових банках, якщо загальна сума здепонованих білетів не перевищає суми 1.000 зол. Девізові банки обовязані відослати приняті до депозиту білети до Німецької Кредитової Каси. Спис девізових банків оголошений у будинках Німецької Кредитової Каси.

—o—

НЕМА ВЖЕ ДАНИНИ ВІД МУКИ І КАШІ.

На основі розпорядку Ґенерал-Ґубернатора з 20. грудня 1939 р. данини від муки й каші не треба платити аж до відкликання, незалежно від кожночасної ціни жита.

—o—

День морських катастроф Англії

В останніх днях збільшилося число вибухів мін та „нещасливих випадків", що спричинили великі втрати анґлійським і невтральним кораблям. І так самі звідомлення з одного дня 19 ц. м. вказують на катастрофальні втрати Англії. Це подіяло гнітуче на анґлійську прилюдну опінію, яка добачує в тому нову, змінену хвилю мінової війни. Гнітуче враження зміцнили таємні вістки про пожежі та вибухи, про які кружляють поголоски, що це акти саботажів.

Згідно з найновішими звідомленнями наїхали на міни два анґлійські пароплави „Кернрос" і „Ґрація". Така сама доля стрінула грецький корабель „Астерія". Норвежський пароплав „Енід" сторпедовано та затоплено. В Біскайському заливі затонув від вибуху міни норвежський пароплав „Фаґерґайм". Канадійський пароплав „Дач оф Йорк" стоїть ушкоджений в одній анґлійській пристані. Особливо важкою втратою для Англії є знищення від вибуху корабля-цистерни „Айнвердерґл" коло південно-західнього побережжа Англії. З берега бачили, як цей корабель нагло почав горіти. Біля нього бачили з берега підводний човен. Анґлійські часописи розписуються про потребу озброєння торговельних кораблів; створено вже навіть з цією метою окрему орґанізацію.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР.

Січень.
21. Неділя. По Просв. Юрія
22. Понеділок. Поліевкта
23. Второк. Григорія преп.
24. Середа. † Теодосія Вел.

*

НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ.

По Йордані та й по зимі.
По Йордани не до зими йде, а до весни.
На святої Татіяни підкуй ще добре сани.
Зима біла та не їсть снігу, а все пашу.

Морози, що далися в знаки останніми днями, зіслабли . Була вже і відлига. Та традиційний Йордан приніс зі собою знову студінь, що відповідалоб народній пословиці, яка ворожить скору весну коли морозні Водохрещі: „Тріщи не тріщи вже минули Водохрещі...” Тож будьмо доброї віри, надіючись на скору весну й на тепло. Дай то Боже...

Гостра зима в північній Европі. В Данії від сильних моорзів замерзли всі водні шляхи. Отже позамерзали пристані так, що від кораблів до пристані треба їхати санками. Корабельна комунікація дуже утруднена, бо лід, грубий на 3 м., увязнив багато кораблів. Численні ледоломи проломлюють шлях для кораблів. Рибольвля зовсім припинена. В заливі Яммер на Північному Морю лід покрив море на просторі 3 км. Великі ледяні запори роздавлюють рибацькі кораблі й судна. Такої гострої зими не було на Північному Морю від 1872 року.

Велика німецька мистецька вистава. „Дім німецького мистецтва” видав відозву до мистців Німеччини, в якій повідомляє, що Вожд Німеччини поручив уладити в Мінхені велику виставу сучасного німецького малярства, ґрафіки й плястики в „Домі німецького мистецтва”. Відкриття цієї вистави відбудеться 1 червня 1940 р. у Мінхені.

Нещасливі випадки на морі. Норвежський пароплав „Енід” сторпедували в околиці шотляндських островів. — Данській корабель „Ольга”, що плив зі Швеції до Еспанії, наїхав біля побережжа Норвеґії на підводну скалу та затонув. — Біля північного побережжа Норвеґії ледяна крига роздавила корабель, що в кількох хвилинах пішов на дно. — Голяндський корабель „Вірґо” наїхав на міну та осів на мілині біля берегів Зеляндії. — Підчас сильної бурі розбився біля берегів Анґлії італійський пароплав „Фремуда”. — Голяндські часописи повідомляють, що розбився 10-тоновий корабель-цистерна невідомої назви.

Землетрус на Сицилії. Недавно був на Сицилії сильний землетрус. В місті Палермо багато домів поважно ушкоджених. Є кількадесять осіб ранених.

Землетрус в Італії. В ночі 19 ц. м відчули в Падуї незвичайно сильний землетрус, по якому в 10 хвилинах наступив другий. Землетрус відчули теж у Вероні, Вінченчі та Бресчії. Ніяких шкід не було.

Нові землетруси в Туреччині. Північну Анатолію навістив знов сильний землетрус. Начислено загалом 8 потрясень землі. В окрузі Нігде є знищених 400 домів, 15 осіб убитих і 16 ранених.

Поштова комунікація з СССР. До місцевостей у б. Польщі, положених у Західній Україні та Білорусі, можна слати тільки звичайні та поручені листи.

Діти мусять покинути Париж. З Брісель повідомляють, що з Парижа мають виселити всіх дітей на провінцію.

Нечувана гостра зима. Коли у столиці Фінляндії, Гельсінках, є 30 ступенів морозу, на півночі, в Ляпляндії доходить мороз до 58 ступенів. Ці небувалі морози разом з гострим східним вітром унеможливлюють військову акцію на фронті, довгому на 1.000 км.

Малий фейлєтон

От так собі.....

Пан директор, пан меценас і пан професор мешкали в трійку. В кімнаті не було температури і гумору. Пан меценас, радикал, пан професор, УНДО, і пан директор, ФНЄ, завели політичну сварку на тему: „Хто всьому винен”. Балачка заогнювалась, уста парували. Настрої під псом, словом — усе пропало!...

Перший піднявся з барлога пан директор і підійшов до печі. Була зимна, як лід. Кинув оком на термометер, що висів біля дверей.

— Ну?... — питає меценас.

Директор жбурнув термометром до землі:

— Чорт з вами! От що натворили, весь народ проклене вас...

— Нас?

— А так!

— Нас??! — і рванулись просто з ліжка до бійки. Двох на одного.

Пішла метушня. Кулаками, колінами — без всяких міжнародніх правил, що обовязують у дужанні.

Тепер уже бухала пара не тільки з уст. Тіла клубились, сплітались як у Ляокоона.

— Доволі! — крикнув відчинивши нагло двері, добродій у роскішному кожусі й бобровій шапці з клепанями спущеними на вуха. — Тепер, як погрілись, нада відпочать, значить...

Змагання спинились не вирішивши побіди.

— Ну і що коло вас? Як проживаєте, що дієте? — питав спокійно добродій Придніпрянський. — Може покурите, будь ласка... — і підсунув кожному під ніс папіроски. — це перша сорта, найкращі німецькі...

Стали курити, видихуватись і розбалакувати.

— Погано, значить, — похитував головою Придніпрянський. — Як зимно, то людина, мовляв, і з розуму сходить...

— А як у Вас?

— Я на кальориферах... Як у бані кажу вам!

— А ми ось як: Хоч гинь та пропадай.

— Бо вам це першина. А я вже удруге, значить... Тому двацять років теж, мовляв... Тепер ні. Улаштувався. І одітий і живу, як самі бачите...

Дійсно добродій Придніпрянський виглядав на ґрафа, тільки, що не був блідий як ґраф, а пацалуватий, румяний.

— Ну, так, погано як вугілля чортма, але дерево певно есть у вас? — питав спокійно добродій Придніпрянський.

— *Ми не маємо,* — відповіли *хором,* меценас, директор і професор, — *але на складі є, лише не хочуть рубачі рубати...*

— Не хочуть?

— Ні!...

— От чортова штука! А може грошей хочуть?

— Та хочуть, але не рубають, навіть за десять злотих.

— Гм... — подумав добродій Придніпрянський — у мене есть рада: Так ви збірайтесь негайно і ходіть зі мною.

Пішли. Прийшли на склад дерева й поклонились пану трайгендеру (теж свій чоловік). Він погодився.

— Рубайте самі, — каже — тим краще; десять золотих залишеться вам у кишені...

І почали рубати. Спершу пилували. Пан меценас і пан професор тягнули пилою, пан директор тримали поліно, а добродій Придніпрянський піддавав охоти: раз, два! раз, два! шах! мах!...

А потім як рубали почерзі сокирою, то він в такт постогнував: г-гех! гех! гех!...

І пішло. Цілу гору накотили. І собі і ще другим було. Відпродали. Не по десять, а по пятнацять золотих заробили. А як зігрілись! Аж капало...

— От бачите, — пояснював Придніпрянський — чи не краще так погрітись, ніж зайво по долівці качатись. Бо руханкою так не розігрієтесь. Врешті і в печі буде напалено і в кишені щось залишеться. Треба до всього мати практику. Я ж вам казав, що це вже в мене вдруге приходиться, так би сказать... А як вам у друге прийдеться, тоді ясно... Непорадність, от і все...

Леле.

Третина населення Льондону виселена. Тепер Льондон уже не є найбільшим містом на землі. До війни Льондон мав — 8,200.000 населення, Ню-Йорк 6,900.000, Токіо 6 міліонів, Берлін 5 міліонів мешканців. Від початку війни з Льондону виїхало 3 міліони осіб так, що тепер Льондон має 5.200.000 осіб і займає третє місце щодо величини, по Ню-Йрку і Токіо.

Засуд польських бандитів. Перед судом у Лодзі станули чотири польські злочинці, 45-літній Ян Стахура, його брат 40-літній Станислав Стахура, Станислав Ґабаля і Т. Щеховіч. Вони зайшли 1. вересня 1939 р. до німця Юлія Ґрубера та закинули йому, що він не виконав розпорядків протилетунської оборони. Коли Ґрубер заперечив це, згадані польські злочинці збили його так, що він скоро помер. Суд засудив Яна і Станислава Стахурів на кару смерти, а Ґебалю та Щеховича по 10 років вязниці.

Дива зимової ночи. В наслідок морозів замерз механізм дзвонів в церкві Климентія в Солінґені так, що механізм треба було направляти. Лід мусіли стоплювати при допомозі хемічних середників. Під їхнім впливом всі церковні дзвони задзвонили нагло о півночі та побудили зі сну мешканців. На щастя між тими, які прокинулись зі сну був теж церковний сторож, який вилучив електричну струю та втихомирив дзвони. — Знов з Ремшайді від великого морозу відпали з вежевого годинника на ратуші обі вказівки. На щастя вони нікого не зачіпили.

Веселий куток

Такі часи.

— Чим ви займаєтеся?

— Я є учителем.

— Добре. А з чого ви живете?

—o—

У шевця.

— Пане майстер, правий черевик рішуче затісний.

— Це нічого не шкодить. Як прийде погода, то черевик уложиться.

— Але бо лівий черевик завеликий.

— Дрібничка! Як тільки піде дощик, то він зараз скорчиться.

—o—

Людяний начальник.

— Пане начальнику, прошу мене завтра звільнити. Іду на похорон тещі.

— Звільняю вас і бажаю веселої забави!

—o—

Одинокий фах.

Одному батькові народився син. Питають його на хрестинах, чим має бути новонароджений син. Батько каже:

— Підросте він, то пішлю його до ґімназії, а дальше в університет — що з того? Буде безробітним інтеліґентом. Пішлю на богословію буде — сидіти невисвячений. Дам до ремесла — ремісників теж усюди сьогодні повно. До того видумують усе якісь нові машини, які заступають ремісників. Буде звичайним робітником — теж буде безробітним... Ага! Вже знаю! Мій син буде — „тройгендером!”

ОСТАННІ ВІСТКИ

Военні комунікати з західнього фронту

Начальна Команда Німецької Армії повідомляє:

Дня 18. січня не було ніяких особливих подій.

Дня 19. січня не було важніших подій. Німецьке летунство крім стежних летів над границею на західнім фронті відбула теж розвідчі лети над шотляндським побережжам.

—o—

Приязні взаемини Японії з Німеччиною та Італією не зміняться

Заява японського міністра закордонних справ.

Японський міністер закордонних справ Аріта заявив у своїй промові про закордонну політику нового уряду, що приязнь Японії з Німеччиною та Італією залишиться незмінна. Він очікує, що приязні взаемини з цими двома державами ще більше поглибляться.

Тільки той, хто належно оцінює незалежне становище Японії, може признати, що охота вдержати приязні взаемини з Америкою та СССР не може стати на шляху до приязні з Німеччиною й Італією.

Новий уряд бере під увагу у своїй закордонній політиці дві цілі: поперше полагодження китайської війни, подруге реорганізацію взаемин Японії з іншими великодержавами. Уряд подбає, щоб узгіднити спірні справи зі Злученими Державами Північної Америки, та направити японсько - англійські взаемини, оскільки лише Англія зрозуміе нове положення.

Дальше сказав Аріта, що з вдоволенням приняв до відома факт можливости приязні між Японією та СССР. Якщо тільки вдасться полагодити корисно пограничні справи в Манджурії, цим самим вдасться навязати приязні японсько - совітські взаемини, що може принести значні користі обом заінтересованим державам.

—o—

Анґлійські кораблі тонуть „в таемних обставинах"

Щоб затерти гнітуче враження від велитенських втрат анґлійської фльоти, що їх спричиняють щоденно німецькі підводні човни і міни, анґлійська адміралція пояснює ці втрати таемними вибухами, пожежами, зударами і т. д. Подібно теж діється і з актами саботажів ірляндських націоналістів („Айра"), що теж соромливо промовчують анґлійські урядові кола. Одначе промовчування та скривання велитенських анґлійських втрат не можна вдержати на довшу мету. Якщо анґлійська адміралція подає, що в минулому тижні „противник затопив" 12 анґлійських і 4 невтральних кораблів, те число треба бодай подвоїти, щоби бути близько правди.

Ось тепер знов анґлійський торговельний корабель „Прайнс" є нездібний до плавби „з невідомих причин". Пароплав „Тайнгом" затонув від „зудару". Корабель „Меркур" — „наїхав на коралеву рафу". Вантажний корабель „Стенле" — „осів на міліні". Одначе найбільше клопоту анґлійському урядові спричинюють знищення кораблів-цистерн. Анґлійське радіо запевнює німецькі вістки, що досі затоплено 26 анґлійських кораблів-цистерн і подає, що ці втрати „на половину менші", Анґлійське урядове бюро Ройтера повідомляє, що корабель-цистерна „Вогонь" згорів, в дійсности його розірвав вибух міни на дві частини. Анґлійський уряд ріжними видумками старається заспокоїти своє громадянство, затривожене величезними втратами анґлійських кораблів, але правдивої дійсности змінити не може.

Безробіття в Англії зростає

Найновіша анґлійська статистика начисляє 1.340.000 безробітних. Що місяця прибуває нових 100.000 безробітних. Їх неможливо вжити до іншої праці; з другого боку відчувають велику недостачу фахових ровітників для военного промислу. — Розбудова анґлійської фльоти натрапляє на трудноші ізза недостачі відповідних фахових робітників. Англійські часописи взивають працедавців, щоб порозумілися у цій пекучій справі з робітниками.

Короткі вістки

Зріст податкових тягарів у Норвегії. Державний буджет Норвегії на рік 1940-41, подібно як і Швеції, виявляє великий зріст видатків на оборону краю. Видатки зросли з 161 на 826 міліонів корон.

Великі зброення Швеції. Буджет Швеції на 1940-41 рік має 1.690 міліонів корон, з чого 737 міліонів призначено на оборону краю.

Французький парлямент уневажнив 60 комуністичних мандатів. Французький парлямент приняв 521 голосами проти двох внесок уряду, щоб уневажнити 60 мандатів комуністичних послів і сенаторів. Всіх комуністичних мандатів було 73, але 13 послів виреклося комунізму. Один посол, Де Керілліс, заявив, що понад 30 французьких послів є на услугах противника. Коли Де Керілліс не хотів подати доказів у парляменті повстала велика метушня і сварка, що загрожувала загальною бійкою. В останній хвилині повідомив Шотан, заступник голови уряду, що Де Керілліс матиме змогу перед военним судом доказати свої обвинувачення.

Швеція збереже свою невтральність. Шведський премієр міністрів Гансон, заявив у парляменті, що Швеція не бажає вмішуватись до війни і відкине всякі предложення в тому напрямі та буде всіми способами боронити своєї невтральности. Політика військової піддержки Фінляндії незгідна з бажанням населення. Шведський уряд не думає робити змін у своїй політиці невтральности. Швеція буде співпрацювати разом з іншими невтральними державами, щоби зберегти невтральні інтереси у війні.

В Індії вибухли заворушення проти анґлійської окупаційної влади. Анґлійська поліція здусила криваво ці заворушення.

—o—

Редагує КОМІТЕТ. За Редакцію відповідає Л. Хомяк. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34. II. тел. 137-42. З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під комісарською управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Redagiert von Redaktionskomitée. Verantwortlich fü den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: L. Chomiak. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 137-42 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79